

Franc Križnar

PASIJONSKO LETO V AVSTRIJSKEM ERLU 2013

V Erlu je *pasijon* tako kot večina evropskih prikazov Kristusovega trpljenja statične odrske oblike. Zgodovinski in gledališko-verski prikaz pasijona se odvija vse od l. 1613 in je zato v vseh teh 400 letih doživel nenehne spremembe, dopolnitve; krajšan je bilo manj. Sobotno (1. junija 2013) predstavo *Pasijona* v Erlu je odprl evropski komisar in sedanji predsednik *Evropskega foruma Alpbach* Franz Fischler, zagotovo bolj v čast visokim evropskim gostom kot pa sami predstavi. Kljub temu, da je šlo komaj za drugo letošnjo predstavo, je vse teklo kot nama-zano. Lični gledališki list *Festschrift/Slavnostni list* (90 str.) prinaša pravo malo podatkovno in slikovno bogastvo; seveda do navedbe vsake še tako majhne vloge. Znano besedilo je priredil oz. predelal Felix Mitterer. Šlo je za kar najbolj uteče-no perfekcionizacijo same predstave. Še najbolj mu je sledil režiser Markus Plat-ner, šolani režiser. Posebej skomponirano glasbo je prispeval avstrijski skladatelj Wolfram Wagner (roj. 1962); po generaciji nekje med prvima dvema. Scenaristka Annelie Büchner je s številnimi domislicami subtilno izrabila razpoložljivo odrsko tehniko. V tem se je približala slovitemu Wagnerjevemu teatru v Bayreuthu, Wa-gnerjevemu *Gesamtkunstwerk/celostnemu gledališču*. Navzven delujoča asketska scenografija se je enostavno in dobesedno prelivala iz prizora v prizor, iz slike v sliko, od posamičnega in komornega prizora do masovke. Zanje bi res lahko rekli, da je omenjeni *Pasijon* s svojimi pristnimi prijemi razpotegnila daleč od avstrijske province (alias vasi, kar Erl pravzaprav je) do velikonemškega in velikopoteznega teatra. Kostumografinja Lenka Radecky si je privoščila kar nekaj nasprotij, ki jih seveda terjajo vloge. V tem je moralo biti izjemno soglasje ali kar totalno kolek-tivno delo z vsemi. Opazen je bil tudi oblikovalec luči Ralf Wapler, priznan filmski in gledališki delavec. Njegove razsvetljave avditorija z gledalci, od koder kar ne-kajkrat pridejo precejšnje množice statistov, pa vse do najbolj zahtevnih odrskih kreacij; z vsemi množicami raznoliko pomembnih in oblečenih posameznikov, različnih ansambelskih (gledaliških) kombinacij, pa vse do že omenjenih masovk, so bile odlične. Teater bil je več kot živ, četudi je tudi tokrat šlo za samo še eno statičnih predstavitev *Pasijona*. (Tehnični) Vodja predstave je bil Erwin Thrainer. Predstava je tekla »kot po maslu.« Zanimiva, nič kaj obrobna, pa je vloga glas-be. V tem *Pasijonu* poteka v živo: ne le zaradi prisotnosti otroškega in mešanega

(pevskega) zbora v insceniranih in kostumiranih vlogah na sami sceni, ampak tudi zaradi prisotnosti orkestra in pa velikega orgelskega inštrumenta v sami dvorani. Prav v *pasijonih* se mi zdi njena vloga dominantna, poglobitvena; seveda na različne načine. Tukaj v Erlu zagotovo med prevladujočimi. Zato si je ne bi omislili na novo komponirane, scenske, torej take in tiste, ki dobesedno podčrtava celotno zgodbo, osvetljavo, kostumografijo, sceno, režijo, koreografijo. Glasba tokrat ni »dekla za vse« kot bi se morda na prvi pogled zazdelo, ampak je njen temeljni podčrtovalec in komentator. Nenavadna je zasedba: od samostojne in »avec accompagnato« / s spremljavo vodene vloge orgel (med štirimi predvidenimi organisti) je bil tokrat za igralnikom Herbert Wess, soigre z zbori, je bil to še orkester v zasedbi: violina, (dve) kljunasti flavti in klarinet (pihala), so bili na odru še tri trobente, (francoski) rog, tri pozavne, tolkalec in harfistka. Živo izvedbo je tokrat vodil (prvi) dirigent Bernahrd Sieberer, tudi profesionallec. Lahko bi zapisal, da je šlo v vlogi glasbe za nekaj več, bila je samostojna umetniška enota celoti in kot taka umetniško in ne le utilitaristično tretirana. Njena povsem profesionalna izvedba je še dala vedeti, da je šlo tokrat ne le v njenem ustvarjalnem pač pa tudi poustvarjalnem tj. izvedbenem pogledu za povsem profesionalen pristop poklicnih glasbenikov; kar pa seveda v tem geografskem prostoru, v neke vrste trikotniku: Innsbruck-München-Salzburg, glede na današnjo ponudbo in glasbeno vrednost omenjenih sredin, niti ni bilo težko; perfektne izvedbe! Zato seveda zdaj pri omenjenih izvajalcih in opisani glasbi (v izvirni nemščini tako kot celoten *pasijon* teče v nemškem jeziku!) ni potrebno še posebej omenjati *Orkestra* in *zbora Pasijonskih iger* v Erlu, *Otroškega zbora* in vseh sodelavcev množičnih prizorov, v katerih nastopajo prebivalci Erla. Njihova vloga je v celotni umetniški in verski podobi tega *Pasijona* več kot vidna in slišna: od posamičnih, individualnih elementov (npr. naslovne vloge *Jezusa* Florianara Harlanderja) do obeh njegovih replik (še preostala dva *Jezusa Kristusa* odigrata Erwin Kronthaler in Harald Osterauer) pa do zadnje navedene vloge – zadnjega člana enega in drugega zbora in zadnjega statista.